

STICHTING ERFGOEDCAFÉ LEIDEN

JAARVERSLAG 2018

Inhoud

Voorwoord	3
Erfgoedcafé: doel en doelgroep	4
Activiteiten.....	5
15 februari 2018: De Bakkerij.....	5
3 mei 2018: Molen d'Heesterboom en houthandel Noordman	5
28 juni 2018: Vrijmetselaarsloge La Vertu	6
11 oktober 2018: De Meelfabriek in het kader van archeologie	6
Externe contacten	7
Interne organisatie	7
Toelichting financieel overzicht	7
Evaluatie en conclusies.....	8
Voornemens en actiepunten voor 2019.....	8
Financieel Jaaroverzicht	10

Voorwoord

Het Erfgoedcafé heeft vaste, Leidse, grond onder de voeten gekregen. Dit jaarverslag dat het bestuur van de Stichting Erfgoedcafé Leiden u aanbiedt, laat dat wederom zien. 2015 was het jaar waarin het initiatief voor een Erfgoedcafé in Leiden tot uitvoering kwam en nu in 2018 is het Erfgoedcafé echt goed geworteld in historisch geïnteresseerd Leiden.

Ook in 2018 werden activiteiten georganiseerd die grote, zelfs toenemende aantallen belangstellenden trokken. Steeds weer vond het bestuur interessante locaties waar bijzondere verhalen klonken en waar de deelnemers aan het Erfgoedcafé boeiende rondleidingen kregen.

In dit jaarverslag verantwoordt het stichtingsbestuur het vierde jaar van het bestaan van het Erfgoedcafé, met ook nu de vermelding van doelen, doelgroep en activiteiten. Belangrijke elementen van het jaarverslag zijn vanzelfsprekend ook de financiën en de publiciteit.

Het bestuur kijkt in dit jaarverslag terug op 2018, is verheugd over wat gelukt is, maar blijft kritisch: wat kan er beter? De lat ligt hoog: het bestuur blijft zich er onverminderd voor inzetten om toegankelijke bijeenkomsten van hoge kwaliteit voor alle historisch geïnteresseerden te organiseren. Voornemens voor 2019 maken dan ook onderdeel uit van dit jaarverslag.

Ook voor de activiteiten van het Erfgoedcafé in 2018 geldt dat deze vooral te danken zijn aan diegenen, personen en organisaties, die de bijeenkomsten mogelijk hebben gemaakt, met uitstekende programma's, presentaties en rondleidingen, en ook een bijzonder gastvrije catering boden. Deze sponsors, maar niet minder zij die de initiatieven direct financieel ondersteunden, is het bestuur bijzonder erkentelijk.

Veel leesplezier gewenst met het jaarverslag 2018!

Namens de Stichting Erfgoedcafé Leiden,

Wilbert Hettinga, voorzitter.

Erfgoedcafé: doel en doelgroep

Het Erfgoedcafé heeft tot doel om op een laagdrempelige manier eenieder met historische belangstelling bijeen te brengen om (praktische) kennis van het Leids erfgoed te delen en te versterken. Een onderscheidend element is de meer ambachtelijke benadering van het erfgoed. Het *omgaan* met het erfgoed staat centraal.

Het Café is er voor alle historisch geïnteresseerden, voor organisaties en particulieren. Het is een aanvulling op de vele historische verenigingen die Leiden rijk is en staat samenwerking voor. Het Erfgoedcafé wil draagvlak creëren voor het zorgvuldig omgaan met het Leidse erfgoed en kennis over de geschiedenis van de stad bevorderen.

Activiteiten

Het uitgangspunt voor de activiteiten is een drietal bijeenkomsten per jaar, steeds op een andere locatie. In samenwerking met de gastheer/gastvrouw van die locatie biedt het Erfgoedcafé iedere bijeenkomst een interessant programma. Vast onderdeel is de zeepkist voor oproepen of mededelingen uit het publiek.

In 2018 is het bestuur er in geslaagd om zelfs 4 bijeenkomsten te organiseren. Voor de bijeenkomsten is gezocht naar geschikte locaties die voldeden aan de doelstelling van het Erfgoedcafé. Daarvoor werden doorgaans bekende relaties benaderd en met succes. Het Erfgoedcafé bleek steeds welkom en er kwam in overleg met de gastheren en –vrouwen alle keren een uitstekend programma tot stand. Ook van de zeepkist is steeds goed gebruik gemaakt. Bovendien werden de deelnemers gastvrij onthaald met een drankje en een hapje.

De opkomst heeft alle keren de verwachtingen overtroffen: gemiddeld konden ongeveer 140 bezoekers ook werkelijk deelnemen. Soms waren er meer aanmeldingen dan er gehonoreerd konden worden! De meeste locaties hebben nu eenmaal geen onbeperkte ruimte.

Hierna volgt een overzicht van de edities van het Erfgoedcafé in het verslagjaar (<https://erfgoedcafeleiden.nl/eerdere-edities/>)

15 februari 2018: De Bakkerij

Op donderdag 15 februari waren we welkom in Diaconaal Centrum De Bakkerij. Diaconaal Centrum De Bakkerij is een complex van gebouwen tussen de Oude Rijn en de Haarlemmerstraat in Leiden, van oudsher een plek voor hulp en dienstverlening van de kerken.

Een complex met een rijke historie. Namen als Barbarakapel, Huiszittenhuis, Soephuis, Turfzaal, Goemoerskamer, Armenbakkerij en Graanpakhuisen herinneren aan de functie die het complex eeuwenlang had in de stedelijke armenzorg.

Het complex is sinds 1985 een diaconaal centrum. Na enkele verbouwingen is een bedrijfsverzamelgebouw ontstaan waarin de diaconieën en andere maatschappelijke organisaties hun werk- of vergaderplek hebben.

Aan de bezoekers is het verhaal over de geschiedenis en over huidige functies van De Bakkerij verteld. Tevens kon iedereen overal een kijkje nemen, o.a. in de prachtige gerestaureerde Goemoerskamer.

3 mei 2018: Molen d'Heesterboom en houthandel Noordman

Op donderdag 3 mei waren we te gast bij houthandel Noordman en de naastgelegen houtzaagmolen d'Heesterboom aan de Haagweg. d'Heesterboom is één van de meest gave achtkante houtzaagmolens die nog bewaard zijn gebleven in Nederland. De molen werd in 1804 gebouwd. In 1856 startte de familie Noordman het bedrijf in hout- en bouwproducten door d'Heesterboom over te nemen.

Tot 1920 werd hiermee op windkracht gezaagd, in dat jaar werd de molen voorzien van elektrische aandrijving. Met de motor bleef de molen nog tot 1953 bomen zagen, totdat een breuk van de krukas het hele binnenwerk stil legde. Met subsidies werd de molen hersteld en onderhouden.

Door inzet van de familie Noordman en een enthousiaste groep vrijwillige molenaars bleef de molen regelmatig in bedrijf en werd op de aloude manier weer op de wind hout gezaagd. Na 137 jaar in eigendom te zijn geweest van vijf generaties Noordman, werd de molen in 1993 overgedragen aan de Stichting Houtzaagmolen de Heesterboom. (Bron: Erfgoed Leiden en Omstreken).

We kregen een prachtige rondleiding bij het verhaal over deze bijzondere houtzaagmolen.

28 juni 2018: Vrijmetselaarsloge La Vertu

De passer en winkelhaak in de gevel van Steenschuur 6 geven aan wat zich in het gebouw bevindt. Sinds 1872 is hier de vrijmetselaarsloge La Vertu gevestigd. Vrijmetselarij wordt door veel mensen gezien als mysterieus, geheimzinnig... We kregen de mogelijkheid om zelf eens binnen te kijken in dit indrukwekkende gebouw dat aan de vooravond van een grote verbouwing stond. En om meer te leren over wat de vrijmetselarij nu eigenlijk inhoudt.

In Nederland zijn ongeveer 6.000 vrijmetselaren lid van één van de ca. 145 loges. De loges zijn verenigd in een landelijke organisatie, de Orde van Vrijmetselaren onder het Grootosten der Nederlanden. In Leiden zijn er drie loges, waarvan La Vertu de oudste en grootste is. La Vertu werd opgericht in 1757 en heeft zich als enige Leidse vereniging uit de 18e eeuw kunnen handhaven. Met landelijk rangnummer 7 is zij één van de oudste loges van Nederland.

In de panden Steenschuur 4 en 6 was voorheen een brouwerij gevestigd. In 1872 kocht La Vertu de twee panden en volgde een ingrijpende verbouwing.

Daarbij werd ook de huidige gevel geplaatst waardoor de panden één geheel vormden. Inmiddels maken ook de andere twee Leidse loges gebruik van het gebouw.

11 oktober 2018: De Meelfabriek in het kader van archeologie

Op donderdag 11 oktober waren we te gast op een iconische locatie in Leiden: de Meelfabriek. Dit Erfgoedcafé staat in het teken van de Nationale Archeologiedagen. Leidse bodemvondsten staan centraal, specifiek hetgeen wat is gevonden op het terrein van De Meelfabriek.

Ooit was De Meelfabriek een van de grootste in zijn soort, maar sinds de sluiting van de fabriek in 1988 is de bestemming ervan lange tijd onzeker geweest. Inmiddels is door Van der Wiel Bouw gestart met de herontwikkeling van dit monumentale complex. Het plan omvat onder andere woningen, winkels, kantoren en een hotel.

Behalve het Directiekantoor en het Poortgebouw waren de overige gebouwen op het Meelfabriekterrein zeer beperkt toegankelijk i.v.m. de bouwwerkzaamheden.

Het Erfgoedcafé bood de kans om een kijkje achter de schermen te nemen – of beter gezegd ‘onder de schermen’. Bezoekers werden gastvrij ontvangen door de Meelfabriek in het voormalige Directiekantoor. In het kader van de Nationale Archeologie Dagen stonden de bodemvondsten op het Meelfabriekterrein centraal in het programma.

In de zomer was gedurende 6 weken het binnenterrein van De Meelfabriek archeologisch onderzocht door middel van een opgraving.

De presentatie gaf een eerste indruk van de opgravingsresultaten. De vele funderingsresten en

waterputten hebben een vrij compleet beeld gegeven van de inrichting van de ruimte binnen het Meelfabriekterrein. Ook de vondsten, die teruggaan tot in de 15e eeuw, geven een mooi beeld van het gebruik en verleden van de plek zélf.

Externe contacten

Het bestuur van het Erfgoedcafé heeft, in samenwerking met Hettinga Projecten, een aantal externe contacten onderhouden. Dat waren de gastheren en –vrouwen van de locaties, met de sprekers en andere betrokkenen rond de bijeenkomsten, onder wie de zeepkistgebruikers, en met de pers – zie hiervoor onder ‘Publiciteit’.

Voor de contacten rond sponsoring wordt verwezen naar de financiële paragraaf.

Interne organisatie

Het bestuur van het Erfgoedcafé bestond in 2018 uit W.M. Hettinga-voorzitter, H. Borstpenningmeester en H.H. Hegeman-secretaris. Het secretariaatsadres is Gerrit Rietveldlaan 59, Oegstgeest. De bestuursleden doen hun werk onbezoldigd.

Voor alle pr- en publiciteitswerkzaamheden gaf het bestuur opdracht aan het bureau Hettinga Projecten te Leiden, dat het werk betaald heeft uitgevoerd maar bij wijze van sponsoring daarop een korting heeft toegepast.

Toelichting financieel overzicht

Het financieel overzicht dat in de bijlage is opgenomen, geeft de inkomsten en uitgaven weer. Voor een precies inzicht in de ontvangen en uitgegeven gelden wordt daarnaar verwezen.

Ter toelichting: de inkomsten bestonden ook in 2018 uit bijdragen van instellingen en de korting die Hettinga Projecten verleende. Ook is er een enkele maal tijdens een Erfgoedcafé vrijwillig door bezoekers bijgedragen om de gemaakte onkosten te bestrijden. De uitgaven bestonden uit betaalde PR-activiteiten, uit betaalde kosten voor attenties voor de gastheren- en vrouwen die het Erfgoedcafé ontvingen, kleine kantoorkosten. Een stevige financiële basis is nodig om de activiteiten van het Erfgoedcafé te continueren. Onder meer om die basis te versterken heeft het bestuur in 2017 een constructie opgezet van een ECL vriendenrelatie. Op pagina 8 wordt de organisatie daarvan verder toegelicht.

Het Erfgoedcafé Leiden heeft de ANBI-status.

Evaluatie en conclusies

Het Erfgoedcafé heeft zich een vaste plaats in historisch Leiden verworven. De bekendheid is gegroeid. De bijeenkomsten van het Erfgoedcafé spraken velen aan, zowel particulieren als (vertegenwoordigers van) organisaties. De laagdrempeligheid en toegankelijkheid van het initiatief, zowel in inhoudelijke zin als het feit dat de bijeenkomsten gratis zijn, droeg in belangrijke mate aan het succes bij. De opkomst bij alle bijeenkomsten was steeds boven verwachting en leverde veel positieve reacties op.

De opzet van een Erfgoedcafé op locatie blijkt onverminderd een goede formule. Het lukte steeds om via de eigen netwerken op een interessante locatie te gast te zijn, waarbij in bijna alle gevallen de catering werd aangeboden in de vorm van 2 consumptiebonnen. De beleving van het daadwerkelijk aanwezig zijn in een doorgaans historische omgeving, vaak op plaatsen die nooit voor publiek toegankelijk zijn, de toelichtingen van boeiende sprekers en het deelnemen aan uitstekende rondleidingen, betekenden een inhoudelijke verrijking van de belangstelling van de aanwezigen. De bijeenkomsten boden op deze wijze de mogelijkheid (praktische) historische kennis te delen en gaven in een aantal gevallen inzicht in gebruikte vakkennis en vaardigheden bij restauratiewerkzaamheden.

Het aspect verbinding dat het bestuur van het Erfgoedcafé voor ogen had, is een belangrijke succesfactor. De bijeenkomsten werden door externe partijen aangegrepen om draagvlak te creëren voor het Leids erfgoed. Het enthousiast gebruik van de zeepkist laat dat duidelijk zien. Maar zeker ook de gesprekken in de informele gedeelten leidden tot versterking van onderlinge contacten en het aanbrengen van nieuwe, zowel met vertegenwoordigers van historisch Leiden als andere belangstellenden. Zo werden samenwerking en het zorgvuldig omgaan met het Leidse erfgoed en kennis over de geschiedenis van de stad bevorderd.

De gehanteerde communicatiestrategie en de zeer professionele uitvoering wierpen hun vruchten af. De opkomst en de reacties maakten dat duidelijk, maar ook de publiciteit, onder andere met interviews, die kranten en andere publiciteitskanalen aan de bijeenkomsten besteedden, leverden meer aandacht op dan tevoren was verwacht.

Voornemens en actiepunten voor 2019

Het succes van de bijeenkomsten vraagt om continuering. Het bestuur besluit dan ook op de ingeslagen weg door te gaan. Het zal zich blijven inzetten om belangwekkende locaties te vinden en boeiende sprekers uit te nodigen. Het blijft nodig aan de gestelde doelen te werken en historisch Leiden maakt dat gelukkig mogelijk.

Aandachtspunten zijn er ook. Het bestuur onderkent dat het nodig is te blijven streven naar de gekozen ambachtelijke benadering, die immers een onderscheidend element is in het geheel aan Leidse historische initiatieven.

De fondswerving zal met kracht worden voortgezet. Het bestuur houdt vast aan het streven naar toegankelijke en gratis bijeenkomsten, maar realiseert zich dat het soms nodig kan zijn een vrijwillige bijdrage te vragen.

Zoals bij de toelichting op het financieel overzicht al is aangegeven, is in 2017 gestart met het opzetten van een vriendenrelatie. Het doel is tweërlei, het bestuur wilde de regelmatige bezoekers op een meer permanente manier betrekken bij het ECL en de inkomsten verhogen. Het Erfgoedcafé is een permanent onderdeel van Leidse activiteiten op historisch terrein geworden, met

een overwegend vaste kern bezoekers. Het bestuur wil deze bezoekers aan het Erfgoedcafé binden en hun trouw honoreren.

Het bestuur is er van overtuigd dat er onder de vaste deelnemers velen zijn die bereid zijn het Erfgoedcafé op een meer permanente basis te ondersteunen. Zij ervaren het belang van het Erfgoedcafé voor (historisch) Leiden en waarderen de kwaliteit van de bijeenkomsten. Zij zullen willen bijdragen aan de continuïteit van het Erfgoedcafé.

En dat is nodig. Hoewel het bestuur natuurlijk als vrijwilliger werkt en zelf geen kosten maakt, en er bovendien tot nu toe in geslaagd is steeds sponsors te vinden, maakt de stichting voortdurend kosten. Te denken valt aan uitgaven voor de attenties voor de gastheren en vrouwen, de PR-activiteiten en kleine kantooronkosten. Het gaat om relatief geringe bedragen, die echter minimaal nodig zijn voor het voortbestaan van het Erfgoedcafé. Daar staan weliswaar bijdragen van sponsors tegenover, en de ondersteuning van degenen die het Erfgoedcafé gratis ontvangen en de catering op zich nemen, maar de conclusie is toch dat de financiële basis verstevigd moet worden. Om dat te doen en de continuïteit van het Erfgoedcafé zeker te stellen, is het nodig te kunnen rekenen op vaste bijdragen van de bezoekers. Inmiddels hebben zich **????** personen aangemeld als 'Vriend van het Erfgoedcafé'. Het voornemen is om in 2019 een eerste speciaal Erfgoedcafé voor Vrienden te organiseren met een aanvullend programma of thema.

Ook is er aandacht voor jonger publiek nodig, niet alleen voor de inbreng van jongeren, maar het Erfgoedcafé wil ook toekomstbestendig zijn! Het bestuur zal bouw- en restauratieopleidingen benaderen, niet alleen om jongeren te interesseren voor het delen van vakkennis en het tonen van de ambachtelijke benadering van het Leids erfgoed, maar zeker ook te leren van hun ideeën en inzichten en het gebruik van nieuwe technieken. Ook zal contact worden gelegd met historische studieverenigingen voor het uitwisselen van historische kennis en het kennismaken van nieuwe historische inzichten.

Concreet vertaalt het bestuur de voornemens en actiepunten als volgt:

- * Bedrijven met aandacht voor cultureel erfgoed, en/of werkzaam voor het behoud daarvan, een platform bieden om ook commercieel meer bekend te worden. Te denken valt aan een Scheepsrestaurantbedrijf uit Leiden, maar eigenlijk alle bedrijven die zeer specialistisch en vaak oude ambachten proberen in leven te houden komen in aanmerking én verdienen steun
- * Instellingen zoals Bouwforce Leiden, het opleidingsinstituut voor de bouwnijverheid in Leiden, meer bekend maken in onze regio. Dat kan door het organiseren van een Erfgoedcafé op locatie, de restauratieopleiding in de diverse oude ambachten en technieken is daarvoor bij uitstek geschikt
- * Onderzoeken of ook andere opleidingsinstituten belangstelling hebben voor een bijeenkomst van het Erfgoedcafé, maar dan met de opzet om de jeugd te betrekken bij cultureel erfgoed Deze opleidingen hebben vaak een maatschappelijk vak/erfgoedblok/afstudeerrichting en zij kunnen zich dan breed presenteren voor hun eigen collega's en voor de deelnemers van het Erfgoedcafé
- * Samenwerking zoeken met opleidingsinstituten op het gebied van bouw, ambachten, geschiedenis, archeologie.

Financieel Jaaroverzicht

Stichting Erfgoedcafé Leiden
T.a.v. Bestuur
De Goejestraat 80
2313 NX Leiden

Leiden, 1-12-2019

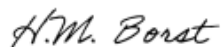
Betreft: het jaaroverzicht van 2018

Geacht bestuur,

Conform de wettelijke eisen is aan de hand van de door u verstrekte gegevens de administratie van Stichting Erfgoedcafé Leiden verzorgd. In aansluiting op de gevoerde administratie is de balans met de daarbij behorende exploitatierekening over het boekjaar 2018 opgemaakt.

De exploitatierekening sluit met een nadelig saldo van € -1.572

Tot het geven van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend
H.M. Borst

1. ALGEMEEN

Oprichting

Stichting Erfgoedcafé Leiden is opgericht op 18-06-2015 en staat ingeschreven bij de Kamer van koophandel onder het nummer 63546256.

Doel

De activiteiten van de stichting bestaan uit het delen en verstrekken van kennis en kunde over het zorgvuldig omgaan met het Leids erfgoed.

Leiden, 1-12-2019

Voor akkoord,

Voorzitter
W. Hettinga

Secretaris
H. Hegeman

Penningmeester
H. Borst

3. BALANS PER 31 DECEMBER 2018

(na winstbestemming)

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Liquide middelen	6.006	7.569
	<u>6.006</u>	<u>7.569</u>
	<u><u>6.006</u></u>	<u><u>7.569</u></u>
	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
<u>PASSIVA</u>		
EIGEN VERMOGEN		
Eigen vermogen vereniging	7.569	294
Bij / Af : Resultaat boekjaar	<u>1.572-</u>	<u>7.275</u>
	5.997	7.569
Nog te betalen posten	9	-
	<u>6.006</u>	<u>7.569</u>
	<u><u>6.006</u></u>	<u><u>7.569</u></u>

4. EXPLOITATIEREKENING OVER 2018

	2018	2017
	€	€
BATEN		
Inzameling	0	1.579
Donaties	500	7.121
Vrienden	2.185	1.185
	<u>2.685</u>	<u>9.885</u>
	-----	-----
LASTEN		
Geschenken	73	38
Organisatiekosten ECL	2.476	983
PR- en websitekosten	1.530	1.415
Algemene kosten	-	-
	<u>4.079</u>	<u>2.436</u>
	-----	-----
RESULTAAT	<u>1.394-</u>	<u>7.449</u>
	-----	-----
FINANCIELE BATEN EN LASTEN	<u>178-</u>	<u>174-</u>
	<u>1.572-</u>	<u>7.275</u>
	-----	-----
RESULTAAT BOEKJAAR	<u>1.572-</u>	<u>7.275</u>